

Sygn. akt I ACa 1646/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 kwietnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Andrzej Szewczyk
Sędziowie:	SSA Józef Wąsik (spr.) SSA Regina Kurek
Protokolant:	st.sekr.sądowy Beata Zaczek

po rozpoznaniu w dniu 12 kwietnia 2017 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej w K.

przeciwko K. G.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 20 lipca 2016 r. sygn. akt I C 1400/15

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten tylko sposób, że uchyla nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym wydany przez Sąd Okręgowy w Kielcach z dnia 9 grudnia 2003 r. w sprawie Nc 270/03 w części dotyczący odsetek ustawowych od kwoty 151.389,07 zł w ten sposób, że zasądza je od 19 marca 2015 r., i w tym zmienionym zakresie powództwo oddala;

2. oddala apelację w pozostałym zakresie;

3. nie obciąża pozwanej kosztami postępowania apelacyjnego.

SSA Regina Kurek SSA Andrzej Szewczyk SSA Józef Wąsik

Sygn. akt I A Ca 1646/16

UZASADNIENIE

Powód (...) spółka z o.o. w K. wniósł o orzeczenie nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym obowiązku zapłaty przez pozwanych **K. H. (1), K. H. (2) (obecnie G.) i Z. O.** solidarnie na jego rzecz kwoty 151.389,07 zł wraz

z ustawowymi odsetkami od dnia 26 czerwca 2003 roku do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanych na jego rzecz kosztów postępowania wraz z kwotą 7.215 zł tytułem zastępstwa procesowego według spisu kosztów.

W uzasadnieniu powód wskazał, iż współpracował pozwaną K. H. (1) w zakresie sprzedaży artykułów przemysłowych. Strony zabezpieczyły powyższe transakcje wekslem in blanco z wystawienia K. H. (1). Weksel został poręczony przez K. H. (2) i Z. O.. Wobec braku zapłaty za faktury w umówionym terminie powód wypełnił weksel zgodnie z deklaracją wekslową i wezwał pozwanych do wykupienia weksla, lecz pomimo wskazanych czynności suma wekslowa nie została zapłacona przez pozwanych.

Nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 9 grudnia 2003 roku Sąd Okręgowy w Kielcach nakazał pozwanym, aby zapłacili solidarnie na rzecz powoda kwotę 151.389,07 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 26 czerwca 2003 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 5.907 zł tytułem kosztów procesu, w terminie dwóch tygodni od doręczenia nakazu albo wnieśli w tymże terminie sprzeciw.

Pozwana K. G. złożyła zarzuty od wydanego nakazu, sprecyzowane następnie pismem z dnia 1 kwietnia 2014 roku wnosząc o jego uchylenie i oddalenie powództwa wobec niej w całości, wstrzymanie natychmiastowej wykonalności nakazu, orzeczenie o zwrocie wyegzekwowanego świadczenia oraz o zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

Pozwana w pierwszej kolejności zarzuciła naruszenie przepisów postępowania, które miało polegać na tym, iż w pozwie powód oznaczył pozwaną jako K. (...), zamiast (...), zaś Sąd mimo to wydał nakaz zapłaty o innej treści niż w pozwie. Podniosła, że nie otrzymała nigdy zawiadomienia o wypełnieniu weksla i nie wiedziała, że przeciwko niej może toczyć się jakiekolwiek postępowanie. Nie zostało jej doręczone awizo o próbie doręczenia przesyłki, zaś jej matka nie przekazała jej żadnej korespondencji od firmy (...). o.o. Pozwana poddała również pod wątpliwość autentyczność jej podpisu na wekslu wystawionym przez powoda i domagała się dopuszczenia na tę okoliczność dowodu z opinii biegłego grafologa.

K. G. podniosła nadto zarzut przedawniania roszczenia oraz sprzeczności orzeczenia z zasadami współżycia społecznego. Wskazała, że nakaz zapłaty wydany został w dniu 9 grudnia 2003 roku, przy czym prawidłowo doręczony jej 18 marca 2015 roku. Z racji wniesienia przez nią zarzutów, do chwili obecnej się nie uprawomocnił. Powołała się na art. 70 ustawy Prawo wekslowe, zgodnie z którym roszczenia wekslowe przeciw akceptantowi ulegają przedawnieniu z upływem lat trzech, licząc od dnia płatności wekslu. Podała, że skoro dzień płatności weksla wystawionego przez K. H. (1) oznaczono na 25 czerwca 2003 roku, to w chwili obecnej przedmiotowe roszczenie należy uznać za przedawnione.

Pozwana wskazała, że weksel in blanco wystawiony przez jej starszą siostrę poręczyła niemal 13 lat temu, gdy miała ukończone 19 lat. Siostra przekonała ją wówczas, że jej odpowiedzialność ogranicza się do kwoty 1.000 złotych, a przedstawiciel powoda nie wyprowadził jej z błędu. Dodatkowo w przeświadczeniu tym utwierdzała ją okoliczność, że pusty blankiet, na odwrocie którego złożyła swój podpis opatrzony był wyłącznie zapisem: „urzędowy blankiet wekslowy od sumy wekslowej nie przekraczającej 1.000 zł”. K. G. zaznaczyła, że pierwsze zadłużenie jej siostry powstało niespełna dwa tygodnie po tym, jak podpisała deklarację wekslową, co w jej ocenie może świadczyć, że K. H. (1) zaciągając zobowiązania nie miała intencji ich spłacać. Pozwana wskazała, że od tamtego czasu nie otrzymała od powoda żadnego wezwania do zapłaty dotyczącego zadłużenia siostry, powód przez kilkanaście lat nie skierował egzekucji do jej majątku mimo, iż dysponował jej pełnymi danymi. W ocenie pozwanej kierowanie egzekucji po 13 latach od powstania zobowiązania, w dodatku nie do dłużnika głównego, a do poręczyciela, należy uznać za godzące w zasady współżycia społecznego.

Strona powodowa ustosunkowując się do twierdzeń zawartych w zarzutach od nakazu zapłaty wskazała, iż nakaz zapłaty został wydany zgodnie z załączonymi do pozwu dowodami. W petitum pozwu powód prawidłowo wymienił nazwisko pozwanej, co świadczy o zwykłym błędzie literowym w jej oznaczeniu. Dalej powód wywodził, iż zgodnie z treścią deklaracji wekslowej z dnia 15 lipca 2002 roku zobowiązany był powiadomić pozwaną o wypełnieniu weksla i takowe zawiadomienie wysłać pod ostatni znany wierzycielowi adres. Zawiadomienie o wypełnieniu weksla zostało wysłane pod adres ulica (...), (...)P.i wróciło z adnotacją „adresat wyprowadził się na ulicę (...)”. W odpowiedzi na

powyższe powód ponownie wysłał zawiadomienie o wypełnieniu weksla od wskazany wyżej adres, które to pismo zostało odebrane dnia 18 czerwca 2003 roku przez matkę pozwanej G. H.. Nie może więc mieć znaczenia również fakt, czy matka pozwanej w rzeczywistości wręczyła jej przesyłkę sądową czy też nie, zgodnie bowiem z art. 138 § 1 kpc w celu uznania przesyłki za skutecznie doręczoną wystarczy jej wręczenie dorosłemu domownikowi.

Powód podniósł także, że informacja na starych blankietach urzędowych „do kwoty”, oznacza tylko do jakiej kwoty została uiszczona opłata skarbową, a ponieważ nie jest ona – zgodnie z prawem wekslowym – obowiązkowym elementem weksla, to możliwe jest wystawienie weksla na kwotę wyższą niż zapłacony podatek. Wskazała, iż niezwłocznie po otrzymaniu tytułu wykonawczego wszczęła postępowanie egzekucyjne przeciwko pozwanym, które postanowieniem Komornika Sądowego Rewiru I przy Sądzie Rejonowym w P. z dnia 1 lipca 2004 roku zostało umorzone wobec jego bezskuteczności. Powód złożył również akt oskarżenia przeciwko pozwanej K. H. (1), a zatem, jak wskazał, wbrew twierdzeniom pozwanej dokonał wszelkich możliwych czynności w celu wyegzekwowania należnej kwoty.

Odnosząc się do zarzutu pozwanej dotyczącego przedawnienia roszczenia podniósł, iż bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się od dnia płatności weksla tj. w tym przypadku od dnia 25 czerwca 2003 roku, a więc przedawnienie tego stosunku miałoby miejsce w dniu 25 czerwca 2006 roku, czyli po wszczęciu powództwa. Powód dodał, że nawet gdyby przyjąć, iż nakaz zapłaty był prawomocny to zgodnie z treścią art. 125 kc roszczenie stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu przedawnia się z upływem lat dziesięciu, czyli w niniejszej sprawie 9 grudnia 2013 roku. Podkreślił jednak, że w niniejszej sprawie doszło do licznych przerw biegu przedawnienia, co za tym idzie ostateczny termin przedawnienia w/w nakazu mija 5 sierpnia 2024 r.

Sąd Okręgowy w Kielcach wyrokiem z dnia 20 lipca 2016r orzekł, że utrzymuje w mocy nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym wydany przez Sąd Okręgowy w Kielcach w dniu 9 grudnia 2003 r. w sprawie Nc 270/03.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

(...) Sp. z o.o. w K. współpracował z K. H. (1) w zakresie sprzedaży artykułów przemysłowych. Zabezpieczeniem jego przyszłych rozliczeń był weksel in blanco z wystawienia K. H. (1) poręczony przez K. G. (wówczas H.) i Z. O., którzy na odwrocie weksla obok swoich podpisów podali numery ich dowodów osobistych. Weksel został wystawiony na urzędowym blankiecie do sumy wekslowej nie przekraczającej 1.000 zł, zawierającym informację o opłacie skarbowej w wysokości 1 zł.

Pozwani wypełnili deklarację wekslową, która zobowiązała ich m.in. do poinformowania wierzyciela o każdej zmianie adresu. K. H. (1) i K. G. wskazały adres do doręczeń: (...) -111, ulica (...). W marcu 2003 roku K. G. zamieszkała w miejscowości Ś., o czym nie zawiadomiła powoda. Z powodu braku zapłaty przez K. H. (1) wymagalnej wierzytelności z tytułu sprzedaży artykułów przemysłowych objętych fakturami VAT na łączną kwotę 135.801,11 zł (zadłużenie wraz z odsetkami wyniosło 151.389,07 zł), powód wypełnił weksel in blanco i opatrzył datą płatności na dzień 25 czerwca 2003 roku. Następnie pismami z dnia 6 czerwca 2003 roku wystosował do pozwanych zawiadomienia o wypełnieniu weksla wraz z wezwaniem do jego wykupienia. Wezwania wysłane przez powoda do K. H. (1) i K. G. zostały zwrócone z adnotacjami, iż „adresat wyprowadził się na ulicę (...), (...)-(...) P.”. Powód wysłał zawiadomienia do w/w na nowy adres. K. H. (1) nie podjęła przesyłki w terminie, a za K. G. wezwanie odebrała jej matka – G. H.. Wobec nie wykupienia weksla w dniu 25 czerwca 2003 roku, powód na jego podstawie wystąpił przeciwko pozwanym z powództwem o zapłatę. Po wydaniu nakazu zapłaty zaopatrzonego w klauzulę wykonalności, pismem z dnia 1 marca 2004 roku wystąpił z wnioskiem egzekucyjnym do Komornika Sądowego Rewiru I Przy Sądzie Rejonowym w P.

Postanowieniem z dnia 24 czerwca 2004 roku umorzono postępowanie egzekucyjne z wniosku powoda prowadzone pod sygnaturą I KM 785/04 przeciwko pozwanym z powodu bezskuteczności egzekucji prowadzonej z ruchomości, wierzytelności i kont bankowych dłużników.

Po wydaniu powyższego postanowienia doszło po stronie powodowej do zmian formy prawnej ze spółki z ograniczoną odpowiedzialnością na spółkę akcyjną, następnie do połączenia spółek (...) S.A., (...) Sp. z o.o. oraz (...) Sp. z o.o., z

przeniesieniem całego majątku na (...)Sp. z o.o. Kolejne zamiany formy prawnej spowodowały, iż w 2011 roku powstała spółka (...) S.A. przekształcona w kolejnym roku w firmę (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością S.K.A.

W związku z powyższymi zmianami powód w dniu 27 marca 2014 roku wniósł o nadanie klauzuli wykonalności nakazowi zapłaty z dnia 9 grudnia 2003 roku na rzecz następcy prawnego, który to wniosek postanowieniem z dnia 11 czerwca 2014 roku wydanym przez Sąd Okręgowy w Kielcach w sprawie I Co 62/14 został uwzględniony.

Powód pismem z dnia 31 lipca 2014 roku ponownie złożył wniosek o przeprowadzenie postępowania egzekucyjnego przeciwko pozwanym, który skierował do P. T. – Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym P.i (...).

Na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w K. z dnia 1 października 2014 roku (sygn. sprawy KI. (...))doszło do przekształcenia formy (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością S.K.A. w spółkę (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp.k.

Pozwana w dniu 6 października 2014 roku otrzymała postanowienie o zajęciu wierzytelności należnych jej od Firmy (...)w S. z tytułu umów cywilnoprawnych i wzajemnych rozliczeń (sygn. akt Km 732/14). Następnie w dniu 13 października 2014 roku złożyła zarzuty do nakazu zapłaty wraz z wnioskiem o przywrócenie terminu do ich wniesienia.

Pozwani do chwili obecnej nie wykupili weksła, nie uregulowali również swych należności z tego tytułu.

Ustalenia faktyczne w przedmiotowej sprawie Sąd poczynił przede wszystkim w oparciu o dołączoną do sprawy dokumentację, której wiarygodności i prawdziwości żadna ze stron ostatecznie nie kwestionowała. Sąd nadto oparł się na zeznaniach pozwanej K. G. (protokół rozprawy z dn. 26.04.2016r. – k. 199), w zakresie w jakim pokrywały się one z pozostałymi dowodami. Pozwana ostatecznie przyznała, że poręczyła weksel wystawiony przez siostrę K. H. (1), a znajdujący się na wekslu podpis został przez nią uczyniony. Podtrzymała zarzut, iż została wprowadzona w błąd co do sumy wekslowej, która miała wynosić 1.000 zł (taka kwota widniała na wekslu), który wobec niewykazania nie zasługiwał na uwzględnienie.

Sąd mając na uwadze zeznania pozwanej oddalił wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego grafologa, a nadto wniosek o przesłuchanie w charakterze świadka matki pozwanej, albowiem okoliczność ta nie ma znaczenia dla rozpoznania niniejszej sprawy.

W ocenie Sądu Okręgowego, żądanie powoda zasługiwało na uwzględnienie w całości, zaś zarzuty pozwanej K. G. wraz z przytoczoną na ich poparcie argumentacją nie mogły stanowić podstawy do uchylenia nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym w dniu 9 grudnia 2003 roku. Okolicznością bezsporną (i zarazem punktem wyjściowym rozważań w niniejszej sprawie) jest to, że w celu zabezpieczenia roszczeń powodowej spółki wynikających z współpracy z K. H. (1) polegającej na sprzedaży artykułów przemysłowych wystawiła ona weksel in blanco, który został poręczony przez K. G. (z domu H.) i Z. O..

Nie budzi przy tym wątpliwości, że zarówno wystawca weksła, jak i poręczyciele podpisali w dniu 15 lipca 2002 roku - celem zabezpieczenia roszczeń powoda - deklarację wekslową, mocą której upoważnili powoda do wypełnienia wystawionego w tym dniu weksła in blanco na sumę odpowiadającą zadłużeniu K. H. (1) wraz z należnymi odsetkami i innymi kosztami ubocznymi oraz opatrzenia datą płatności weksła według własnego uznania, a także klauzulą „bez protestu”.

Poza sporem między stronami pozostawał również fakt niespłacenia przez K. H. (1) i poręczycieli zadłużenia. Wierzytelność powodowej spółki pomimo wystosowania do dłużników wezwania do wykupu weksła nie została zaspokojona.

Zobowiązanie wekslowe jest zobowiązaniem abstrakcyjnym przy czym odnosi się do określonego stosunku podstawowego. Wystawienie weksła gwarancyjnego ma na celu zabezpieczenie zobowiązania ze stosunku cywilnoprawnego (podstawowego) i polega na tym, iż dłużnik stosunku "podstawowego" podpisuje blankiet wekslowy w miejscach przeznaczonych na podpis zobowiązanego, wręcza wierzycielowi i upoważnia go do wypełnienia

stosownie do wyników obrachunku "podstawowego" stosunku prawnego. Przez te czynności przydana zostaje wierzytelności dodatkowa podstawa w postaci zobowiązania wekslowego. Wierzycielowi przysługują wówczas dwa roszczenia, mianowicie ze stosunku kauzalnego oraz z weksla. Umożliwia to wierzycielowi dochodzenie roszczeń nie tylko w drodze zwykłego procesu, lecz także w postępowaniu odrębnym nakazowym. Łączność między zobowiązaniem z weksla gwarancyjnego a zobowiązaniem ze stosunku "podstawowego" oznacza, że zaspokojenie jednego powoduje wygaśnięcie drugiego oraz, że bezpodstawność roszczenia cywilnoprawnego pociąga za sobą bezpodstawność roszczenia opartego na wekslu.

W postępowaniu nakazowym opartym na wekslu kwestia ważności weksla jest badana przez sąd z urzędu. W pierwszej fazie tego postępowania ocena zasadności dochodzonego roszczenia jest ograniczona do prawidłowości wypełnienia weksla. W drugiej fazie, wywołanej wniesieniem zarzutów od nakazu zapłaty, dłużnik wekslowy może podnosić zarówno zarzuty formalne, jak i materialne, stanowiące środki obrony przeciwko zobowiązaniu wekslowemu, w tym również - w określonych warunkach - zarzuty dotyczące stosunku podstawowego. Jednakże nawet wtedy, gdy dłużnik nie podniósł zarzutów dotyczących ważności weksla, oceny w tym zakresie powinien sąd dokonać z urzędu. Wydanie nakazu zapłaty opartego na wekslu jest bowiem dopuszczalne jedynie wtedy, gdy weksel spełnia wymagania ważności w chwili dochodzenia praw z niego wynikających. Zatem zarówno w chwili wydawania wekslowego nakazu zapłaty, jaki w późniejszej fazie postępowania, sąd powinien z urzędu zbadać formalne wymagania ważności weksla, tj. ocenić, czy zostały spełnione wymagania przewidziane w art. 1 i art. 101 prawa wekslowego. Pozwana nie zgłosiła zarzutu wypełnienia weksla niezgodnie z porozumieniem wekslowym.

Zarzut zgłoszony przez pozwaną K. G., zgodnie z którym została wprowadzona w błąd co do sumy wekslowej, albowiem K. H. (1) (siostra pozwanej) powiedziała jej, że suma poręczenia będzie wynosić 1.000 zł, nie zasługuje na uwzględnienie, gdyż w żaden sposób nie został udowodniony, a zatem w ocenie Sądu został zgłoszony na potrzeby niniejszego postępowania, aby uniknąć odpowiedzialności za zaciągnięte zobowiązanie.

Sąd uznał nadto za niezasadny zarzut pozwanej, iż podpisując weksel in blanco na urzędowym blankiecie zgodziła się na jego wypełnienie do kwoty określonej w tym blankiecie, to jest do 1.000 zł. Z utrwalonego orzecznictwa sądów, które Sąd Okręgowy podziela, wynika, że weksel in blanco może być wypełniony na sumę wyższą, niż wskazana na blankiecie wekslowym, jeżeli tylko nie sprzeciwia się to zawartemu porozumieniu wekslowemu. W niniejszej sprawie pozwana, zgodnie z deklaracją wekslową, zgodziła się na uzupełnienie weksla kwotą odpowiadającą wysokości zobowiązań pieniężnych K. H. (1) wobec powodowej Spółki, a treść deklaracji nie zawierała żadnych innych postanowień co do maksymalnej wysokości kwoty wekslowej.

W ocenie Sądu nie doszło również do przedawnienia roszczenia zgłoszonego przez powoda. Do roszczenia powoda wynikającego z weksla ma zastosowanie przepis art. 70 Prawa wekslowego, zgodnie z którym roszczenia wekslowe przeciw akceptantowi ulegają przedawnieniu z upływem trzech lat, licząc od dnia płatności. W związku z art. 103 i 104 ust. 1 Prawa wekslowego z upływem trzech lat od dnia płatności przedawniają się także roszczenia wekslowe przeciwko wystawcy weksla własnego (wyrok SN z 4.06.2003 r., I CKN 434/01, L.). Roszczenia wekslowe przeciwko poręczycielowi za akceptanta i za wystawcę weksla własnego ulegają przedawnieniu także z upływem trzech lat od dnia płatności (wyrok SN z 19.11.2004 r., V CK 228/04, L.). Przedawnienie roszczenia wekslowego nie jest równoznaczne z przedawnieniem roszczenia ze stosunku będącego podstawą wystawienia weksla. Toteż może się zdarzyć, że roszczenie wekslowe uległo przedawnieniu, a mimo to nie zgasło roszczenie będące podstawą wystawienia weksla. Może zaistnieć również sytuacja odwrotna. W związku z tym, że w przedmiotowym wekslu, który został uznany przez Sąd za ważny, termin płatności został określony na dzień 25 czerwca 2003 roku, stwierdzić należało, że dopiero od dnia 26 czerwca 2003 winien być liczony trzyletni termin przedawnienia roszczenia wekslowego. Pozew w niniejszej sprawie wpłynął w dniu 29 września 2003 roku, tym samym bieg trzyletniego terminu przedawnienia roszczenia w myśl art. 123 § 1 pkt 1 kc został przerwany przez czynność przed sądem, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia roszczenia i stosownie do art. 124 § 2 kc przedawnienie nie biegło na nowo, dopóki postępowanie to nie zostało zakończone.

Ponieważ nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 9 grudnia 2003 roku nie został pozwanej prawidłowo doręczony, zaś prawomocność tego orzeczenia została skutecznie podważona przez pozwaną w toku postępowania przed Sądem, Sąd stwierdził, iż postępowanie w niniejszej sprawie, nie zostało jak dotąd prawomocnie zakończone.

Z uwagi na fakt, iż nie doszło do przedawnienia roszczenia głównego nie przedawniło się także objęte żądaniem pozwu roszczenie o odsetki od tych należności. Roszczenie o odsetki za opóźnienie przedawnia się najpóźniej z chwilą przedawnienia się roszczenia głównego, co wynika ze specyficznej cechy tego roszczenia, a mianowicie jego akcesoryjności. Z przymiotu tego wywodzona jest zaś reguła, zgodnie z którą wraz z przedawnieniem się roszczenia głównego przedawniają się roszczenia o świadczenia uboczne, choćby nawet nie upłynął jeszcze termin ich przedawnienia.

Z uwagi na powyższe Sąd ustalił, iż dochodzone pozwem roszczenie z weksla wystawionego in blanco przez pozwaną K. H. (1) nie uległo przedawnieniu i nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 9 grudnia 2003 roku, sygn. akt I Nc 270/03, na mocy art. 496 kpc utrzymał w mocy, o czym orzekł jak w wyroku.

Apelację wniosła pozwana, zarzucając:

1/ naruszenie prawa materialnego z art. 61 § 1 k.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że do doręczeń materialnoprawnych oświadczeń woli stosuje się art. 138 k.p.c. podczas, gdy ocenę skuteczności doręczenia pisma zawierającego oświadczenie woli stosuje się wyłącznie art. 61 k.c., 2/ naruszenie przepisów prawa materialnego art. 70 prawa wekslowego poprzez jego niewłaściwą wykładnię i nieuwzględnienie zarzutu przedawnienia roszczenia, podczas, gdy zgodnie z w/w przepisem termin przedawnienia roszczeń wekslowych upływa w okresie 3 lat o daty płatności weksla, zaś weksel został w sposób prawidłowy przedstawiony pozwanej dopiero w dniu 18 marca 2015 r., a więc po upływie 12 lat od daty płatności weksla,

3/ naruszenie przepisów postępowania z art. 227 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku o przesłuchanie matki pozwanej, albowiem jest istotne w sprawie, czy pozwana miała możliwość dowiedzenia się o treści wezwania do wykupu weksla od swojej matki, z którą nie mieszkała,

4/ naruszenie przepisów postępowania z art. 328 § 2 k.p.c. poprzez nieustosunkowanie się do zarzutu strony pozwanej sprzeczności rozstrzygnięcia z zasadami współżycia społecznego,

5/ naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez uznanie, że pozwana zapoznała się z treścią i zaakceptowała deklarację wekslową podczas, gdy na dokumencie „deklaracja wekslowa” brak jest podpisu pozwanej, a nigdy nie okazano jej przedmiotowego dokumentu,

6/ naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez jego niezastosowanie z art. 5 k.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie podczas, gdy dochodzenie odsetek od pozwanej stoi w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego ponieważ nie została ona prawidłowo powiadomiona o konieczności wykupu weksla, a ponadto wysokość obecna odsetek wynika wyłącznie z faktu nieprawidłowego wywiązania się przez sąd obowiązku prawidłowego doręczenia pozwu pozwanej.

Mając na uwadze powyższe wniosła o zmianę wyroku poprzez uchylenie nakazu zapłaty i oddalenie powództwa w całości, zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania, ewentualnie o zmianę wyroku i zmianę nakazu zapłaty przez oznaczenie daty rozpoczęcia biegu zapłaty odsetek od dnia 18 marca 2015 r.

Powód wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest uzasadniona tylko w zakresie odsetek.

Sąd Okręgowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, które Sąd Apelacyjny przyjął za swoje oraz trafnie zastosował przepisy prawa procesowego i materialnego poza uznaniem, że pozwana pozostaje w opóźnieniu z zapłatą od 26 czerwca 2003r., podczas, gdy po raz pierwszy pozwana dowiedziała się o treści weksla dopiero po doręczeniu jego odpisu wraz z nakazem zapłaty w dniu 18 czerwca 2015r. Oznacza to, że pozwana pozostaje w opóźnieniu z zapłatą sumy wekslowej od dnia 19 czerwca 2015r.

W pozostałej części apelacja pozwanej jest bezzasadna.

Na wstępie wskazać należy, że sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji (art. 378 §1 k.p.c.) na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym (art.382 k.p.c.) z tym zastrzeżeniem, że przed sądem pierwszej instancji powinny być przedstawione wyczerpująco kwestie sporne, zgłoszone fakty i dowody, a prezentacja materiału dowodowego przed sądem drugiej instancji ma miejsce wyjątkowo (art. 381 kpc).

Zgodnie z uchwałą składu 7 sędziów (III CZP 49/07, OSNC 2008, nr 6, poz.55), której nadano moc zasady prawnej, sąd drugiej instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie jest związany przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, wiąza go natomiast zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego.

Odnosząc się do zarzutów apelacji należy wskazać, że prawidłowe zastosowanie prawa materialnego jest uzależnione od poczynienia prawidłowych ustaleń w zakresie stanu faktycznego sprawy. Temu służy postępowanie dowodowe zgodnie z którym na podstawie art.6 k.c. i 232 k.p.c. strony zobowiązane są przedstawić sądowi rozpoznającemu sprawę dowody na poparcie swych twierdzeń.

Za bezzasadny uznać należy zarzut naruszenia przez Sąd I instancji art. 233 § 1 k.p.c. oraz zarzut błędu w ustaleniach faktycznych.

Wbrew zarzutom apelacji Sąd nie naruszył również art. 233 § 1 kpc, ani w przedmiocie oceny dowodów. Zgodnie z brzmieniem tego przepisu, sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia materiału. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy nie uchybił zasadom logicznego rozumowania ani doświadczenia życiowego, a jedynie wykazanie takich okoliczności mogłoby stanowić o skutecznym postawieniu naruszenia wskazanego wyżej przepisu (por. orz. SN z 6.11.1998 II CKN 4/98). Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu, przedstawianie własnej wizji stanu faktycznego opartej na dokonanej przez siebie odmiennej ocenie dowodów.

Ocena wiarygodności i mocy dowodów jest bowiem podstawowym atrybutem i zadaniem sądu orzekającego wyrażającym istotę sądenia, a więc rozstrzygania kwestii spornych w warunkach niezawisłości na podstawie własnego przekonania sądziego przy uwzględnieniu całokształtu zebranego materiału (tak Sąd Najwyższy w wyroku z 16.02.1996 II CRN 173/95). Zarzuty apelacji stanowią w istocie polemikę ze swobodną oceną dowodów przeprowadzoną przez sąd I instancji, której to ocenie nie można nic zarzucić, skoro ocena ta nie wykracza poza ramy określone w art. 233 k.p.c.. i koncentrują się na próbie przeforsowania własnego stanowiska o wyłącznej winie pozwanej w rozkładzie pożycia.

Pozwana dokonuje w apelacji fragmentarycznej oceny zeznań świadków. Tymczasem Sąd dokonał oceny całościowej biorąc pod uwagę zarówno okoliczności przemawiające za winą pozwanej jak i powoda i w oparciu o całość zgromadzonego materiału dowodowego wyprowadził wnioski logicznie i zgodne z doświadczeniem życiowym.

Sąd Apelacyjny podziela wyrażone w orzecznictwie Sądu Najwyższego stanowisko, że ocena wiarygodności dowodów przeprowadzonych w danej sprawie wyraża istotę sądenia w części obejmującej ustalenie faktów, ponieważ obejmuje rozstrzygnięcie o przeciwstawnych twierdzeniach stron na podstawie własnego przekonania sądziego powziętego w wyniku bezpośredniego zetknięcia się ze stronami, świadkami, biegłym i innymi środkami dowodowymi. Powinna ona odpowiadać regułom logicznego rozumowania wyrażającym formalne schematy powiązań pomiędzy podstawami

wnioskowania i wnioskami oraz uwzględniać zasady doświadczenia życiowego wyznaczające granice dopuszczalnych wniosków i stopień prawdopodobieństwa ich występowania w danej sytuacji. Jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne.

Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo wbrew zasadom doświadczenia życiowego nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo-skutkowych, to przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważana (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002 r., II CKN 817/00, LEX nr 56906).

Wbrew zarzutom strony pozwanej, ocena dowodów dokonana przez Sąd Okręgowy odpowiada wskazanym powyżej wymogom. Pozwana polemizuje w apelacji z oceną dowodów dokonaną przez Sąd Okręgowy i przedstawia własną wersję dotyczącą okoliczności podpisywania deklaracji wekslowej i weksla in blanco, ale nie zdołała wykazać opisaną wyżej wadliwości oceny Sądu I Instancji.

Pozwana podpisała deklarację wekslową i weksel in blanco. Z treści deklaracji wynika, że posiadacz weksla będzie uprawniony do wypełnienia weksla do wysokości zadłużenia wystawcy weksla. Nie sposób zatem przyjąć, aby deklaracja nie była pozwanej przedstawiona, albo by powód wprowadził pozwaną w błąd co do wysokości odpowiedzialności wekslowej poręczyciela wekslowego.

Zgodnie z art. 32 Prawa wekslowego poręczyciel wekslowy odpowiada tak samo, jak ten za kogo poręczył – tak co do wysokości jak i pod takimi samymi warunkami. Różnica dotyczy tzw. samodzielności zobowiązań i oznacza, że zobowiązanie poręczyciela jest ważne, chociażby nawet zobowiązanie, za które poręcza, było nieważne z jakiegokolwiek przyczyny z wyjątkiem wady formalnej weksla czyli jego nieważności (art. 32 zd. 2 Prawa wekslowego).

Z okoliczności sprawy wynika, że to siostra pozwanej K. H. (1) wprowadziła pozwaną w błąd a nie powód. Pozwanej w razie dokonania zapłaty na rzecz powoda przysługuje pełny regres wobec tej pozwanej o zwrot zapłaconej kwoty (art. 32 zd. 3 Prawa wekslowego).

Z drugiej strony Prawo wekslowe w sposób szczególny reguluje dalsze kwestie odpowiedzialności wekslowej w tym instytucję przedstawienia weksla do zapłaty. Przedstawienie weksla do zapłaty jest obowiązkiem posiadacza weksla. Obowiązek ten ma szczególne znaczenie w przypadku weksla niezupełnego (in blanco), gdyż dłużnik wekslowy, zwłaszcza poręczyciel może nie znać wysokości długu. Przepisy te jako szczególne wyłączają ogólne reguły doręczenia pism w obrocie cywilnym.

Orzecznictwo sądowe przyjmuje, że tradycyjne przedstawienie weksla do zapłaty może być zastąpione przez doręczenie odpisu wypełnionego weksla, jeśli dłużnikowi wiadomo, gdzie może zapoznać się z jego oryginałem.

Z drugiej strony z nieprzedstawieniem weksla do zapłaty Prawo wekslowe nie wiąże skutku wygaśnięcia zobowiązania w stosunku do dłużników głównych (akceptanta w wekslu trasowanych i wystawcy w wekslu własnym) i ich poręczycieli (art. 53 w zw. z art. 103 Prawa wekslowego). Oznacza to, że mimo nieprzedstawienia weksla do zapłaty obowiązek zapłaty sumy wekslowej przez dłużnika i jego poręczycieli istnieje nadal. Prawo wekslowe jednak nie reguluje w sposób odrębny kwestii opóźnienia w zapłacie sumy wekslowej z weksla niezupełnego. Nie sposób zatem przyjąć – zwłaszcza w przypadku poręczyciela takiego weksla – jego odpowiedzialności za opóźnienie w zapłacie sumy wekslowej przed doręczeniem mu odpisu weksla, albo przynajmniej wezwania do zapłaty ze stosowną informacją o treści weksla.

Ponieważ w sprawie było niesporne, że pozwana po raz pierwszy powzięła wiadomość o treści weksla w dniu 18 marca 2015r wraz z odpisem pozwu i nakazem, to dopiero od następnego dnia pozostaje w opóźnieniu.

O przedawnieniu roszczenia nie może być mowy, skoro powództwo wytoczono przed upływem trzech lat od terminu płatności wskazanym na wekslu (art. 70 Prawa wekslowego).

Przesłuchanie matki pozwanej było zbędne, skoro Sąd opierając się na dokumentach ustalił datę doręczenia odpisu pozwu z załącznikami i nakazu korzystną dla pozwanej.

Wbrew zarzutowi apelacji pozwana podpisała zarówno weksel jak i deklarację pod ówczesnym nazwiskiem (...) co sama przyznała. Prawo wekslowe nie wymaga użycia odpowiedniego do opłaty skarbowej blankietu, zatem okoliczność ta w myśl utrwalonego orzecznictwa sądowego pozostaje bez istotnego znaczenia dla sprawy. Rozstrzygająca jest treść weksla i deklaracji podpisanej przez pozwaną.

Roszczenie powoda z ograniczeniem odsetek od dnia 19 marca 2015r nie jest sprzeczne z zasadami współzycia społecznego. Powód mimo, że dostarczył towary siostrze pozwanej do tej pory nie uzyskał zapłaty. Pozwana zgodziła się ponieść odpowiedzialność za siostrę, gdyby ta nie zapłaciła. Powód korzysta ze swojego prawa w standardowy prawny sposób, co nie uchybia normie z art. 5 k.c. Sama trudna sytuacja majątkowa pozwanej nie stanowi wystarczającej przyczyny do oddalenia powództwa. Jeśli pozwana nie posiada wystarczającego majątku egzekucja komornicza będzie bezskuteczna.

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok w sposób wskazany na wstępie na zasadzie art. 386 § 1 kpc.

Częściowa zmiana wyroku w zakresie odsetek nie dawała podstaw do zmiany orzeczenia w zakresie kosztów procesu za pierwszą instancję, gdyż Sąd pozostawił je na poziomie z nakazu zapłaty.

Wobec częściowego uwzględnienia apelacji Sąd zniósł wzajemnie między stronami koszty postępowania apelacyjnego (art. 100 kpc).

SSA Regina Kurek SSA Andrzej Szewczyk SSA Józef Wąsik